

Zápis

z obhajoby disertační práce paní Mgr. Gabriely Brůhové

konané dne 25.1.2011

téma práce: „Syntactic, Semantic and FSP aspects of ditransitive complementation: a study of *give, lend, send, offer* and *show*“

přítomní: Mgr. Gabriela Brůhová, Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc., Prof. PhDr. Libuše Dušková, DrSc., Prof. PhDr. Eva Hajičová, DrSc., Prof. PhDr. Aleš Klégr, PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

Předseda komise prof. Klégr zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitelka prof. Dušková doktorandku představila a seznámila komisi s její dizertační prací.

Kandidátka seznámila přítomné se svou disertační prací. Kandidátka uvedla, že předmětem zkoumání její práce jsou vybraná ditranzitivní slovesa a především pozice jejich jejich předmětů. Zároveň se zabývala faktory, které mají vliv na uspořádání předmětů těchto sloves. Kandidátka seznámila komisi s teoretickým základem své práce a uvedla, že se práce zakládá na analýze 1000 příkladů ditranzitivních sloves excerpovaných z Britského národního korpusu. Zkoumala především tyto faktory: celkovou frekvenci různých syntaktických vzorců, různé způsoby realizace obou předmětů, pozici předmětů a její vztah k aktuálnímu členění větnému. Zjistila, že hlavní faktory, které mají vliv na řazení předmětů jsou tyto: princip základního rozložení výpovědní dynamičnosti, tendence k umístění rozvitých větných členů na konec, lexikální faktory a v některých případech silná asociace mezi lexikální jednotkou na pozici přímého předmětu a předložkou *to*. Kandidátka také zmínila některé problematické případy, např. konstrukce s událostním předmětem a sémanticky lehkým slovesem.

Poté oponenti prof. Hajičová a dr. Šaldová přednesli závěry svých posudků. Prof. Hajičová ocenila podrobnost práce, nastudovanou literaturu i empirické zaměření práce. Zmínila některé rozdíly v pojetí ditranzitivních sloves v anglosaské a české gramatické tradici. V literatuře jí chyběly práce Joan Bresnanové. Ocenila práci s korpusy a přednesla otázku, jakým způsobem byl proveden výběr zkoumaných sloves. Dr. Šaldová ocenila zpracování teoretické části. V empirické části ji překvapil fakt, že se práce zabývá i slovesy, ve kterých je jeden předmět vypuštěn, když je hlavním tématem zkoumání pořadí předmětů. Pokud však jde o širší

zkoumání komplementace ditranzitivních sloves, pak je to v pořádku. Zeptala se, jak se nakládalo s přivlastňovacími zájmeny z hlediska AVČ a také v čem spočívá gramatický princip v případech zapojeného předložkového předmětu po nezapojeném zájmenu.

Mgr. Brůhová odpovídá na posudky oponentů. S prací Brenanové se seznámila. Pořadí předmětů se zde řeší ze sémantického hlediska a vzhledem k jinému zaměření disertační práce se rozhodla Brenanovou do literatury nezahrnout. Kandidátka dále okomentovala pojetí sloves v české tradici, které označení ditranzitivní slovesa skutečně nepoužívá. Výběr sloves vycházel se sémantické klasifikace Gropenové, která tato slovesa řadí to tzv. prototypické třídy. Navíc tato slovesa mají kromě doplnění nepřímým a přímým předmětem také doplnění přímým předmětem a předložkovým předmětem s předložkou *to*. Dále se kandidátka vyjádřila ke kontextové zapojenosti členů s přivlastňovacími zájmeny. Uvedla, že Firbas je nazývá heterogenními větými členy. Přesto, že je zájmeno kontextově zapojené, řídicí člen je nezapojený. Kandidátka dále odpověděla na poslední otázku dr. Šaldové týkající se gramatického principu. Gramatický princip je jeden ze dvou hlavních principů anglického slovosledu. Případy, které vykazovaly odchylky od AČV byly tedy posuzovány jako případy převládnutí gramatického principu.

Oponenti se vyjadřují k vystoupení kandidátky. Prof. Hajičová nemá doplňující otázky. Dr. Šaldová připomněla také stylistický faktor, který hraje roli při pořadí předmětů v případě, že jeden obsahuje přivlastňovací zájmeno. Prepozice členu s přivlastňovacím zájmenem může zabránit dvojznačnosti.

Diskuse:

Vystoupil doc. Čermák, který ocenil, že studie demonstruje obecné typologické principy hrající roli v anglickém jazyce, včetně Skaličkovy polysynteze.

Dále vystoupil prof. Klégr, který zmínil princip „patterning“, jenž by mohl mít vliv na pořadí předmětů. Některé kombinace slov, například lehká slovesa s událostními předměty nebo některá idiomatická spojení mohou být v mysli svázána a následně použita jako jeden celek. Kandidátka s touto úvahou souhlasí a uvedla, že se jedná především o předměty realizované dvěma substantivy, které mohou být v některých případech pevně spojeny především se slovesy *give* a *lend*. Prof. Klégra dále zaujala tendence slovesa *lend* vypouštět oba participanty. Zajímalo by ho, jestli v těchto případech hraje roli kolokační okolí a jestli se skutečně ve všech případech jedná o

stejnou lexikální jednotku. Kandidátka odpověděla, že z podobných důvodů musela z výzkumu vyřadit sloveso *show*, které zahrnuje dvě lexikální jednotky, syntakticky odlišné.

Prof. Dušková se vyjádřila k problematice gramatického slovosledu. Uvedla, že práce posuzovala dva principy, gramatický slovosled a komunikační dynamismus. Neshoda s principem komunikačního dynamismu a shoda s gramatickým principem tedy vedla k zařazení příkladu do skupiny, ve které převládá gramatický princip, i přes to, že i druhý slovosled je v souladu s gramatickým principem.

vyhlášení výsledku tajného hlasování: počet členů komise: 5 – přítomno členů komise: 5 – kladných hlasů: 5. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Kateřina Mojžíšová

Podpis předsedy komise: